

شناسایی الگوی ذهنی خبرگان در خصوص کاهش گرایش دانش آموزان به فعالیت بدنی در مدرسه (با استفاده از روش شناسایی کیو)

محمد کشتی دار^{۱*}، کیانوش شجیع^۲، ثریا روحی بهلولی احمدی^۳، سیده فاطمه فاطمی زاده^۴

۱. دانشیار دانشکده تربیت بدنی دانشگاه بیرجند.
  ۲. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه فردوسی مشهد.
  ۳. کارشناس تربیت بدنی پردیس هاشمی نژاد دانشگاه فرهنگیان.
  ۴. کارشناس تربیت بدنی پردیس هاشمی نژاد دانشگاه فرهنگیان.
- تاریخ دریافت: (۹۶/۰۲/۰۹) تاریخ پذیرش: (۹۶/۱۲/۰۲)

Identifying the paradigm of Experts on Reduced Tendency of Students to Physical Activity at School(Using Q Methodology)

M. Keshtidar^{1*}, k. Shajie², s. R. B. Ahmadi³, S. F. Fatemizadeh⁴

1. Associate Professor Faculty of Physical Education, University of Birjand.
2. PhD student in Sport Management Ferdowsi University of Mashhad.
3. Expert Hasheminejad University Campus Physical Education teachers.
4. Expert Hasheminejad University Campus Physical Education teachers.

Received: (29/Apr/2017)

Accepted: (21/Feb/2018)

Abstract

This study was conducted to identify the paradigm of experts on reduced tendency of students to physical activity at school using Q methodology. This study based on objective, of applied research, exploratory and descriptive in nature because of the Q-methodology of researches mixed. The population of study included all expert teachers, sport veterans at schools, sport management experts, and sociologists who were active in this area. Among them, 26 people were selected using snowball sampling. In order to conduct this study, Q chart with semi-normal distribution with mandatory distribution was used. Data on sorting the participants were entered in SPSS software so that various mentalities of participants to be identified using Q factor analysis and research questions to be responded by using it. Based on findings of this study, 11 distinctive paradigms were identified on reduced tendency of students to sport and physical activity at schools. Generally, findings indicate the necessity of designing comprehensive talent identification system in sport of schools, compensating the lack of executive and educational facilities, paying attention of mass media to sport of schools, developing riles in line with educational programs, and paying attention to determining role of managers in activity of students at school.

Keywords

Paradigm, physical activity, students, Q methodology.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی الگوی ذهنی خبرگان در خصوص کاهش گرایش دانش آموزان به فعالیت بدنی در مدرسه با استفاده از روش شناسایی کیو انجام گرفت. پژوهش حاضر بر اساس هدف، از نوع کاربردی، به لحاظ ماهیت توصیفی-اکتشافی و به دلیل کاربرد روش شناسایی کیو، از نوع پژوهش‌های آمیخته می باشد. جامعه پژوهش شامل کلیه دبیران خبره، پیشکسوتان ورزش مدارس، متخصصین مدیریت ورزشی و جامعه شناسان فعال در این حوزه بودند که از میان ایشان ۲۶ نفر به صورت نمونه گیری گلوله برفی انتخاب شدند. برای انجام این پژوهش از نمودار کیو با توزیع شبه نرمال با توزیع اجباری استفاده شده است. داده‌های مرتب سازی شده مشارکت کنندگان در نرم افزار SPSS وارد شد تا به کمک تحلیل عاملی کیو ذهنیت های مختلف مشارکت کنندگان شناسایی شود. بر پایه یافته های پژوهش، ۱۱ الگوی ذهنی متمایز در خصوص کاهش گرایش دانش آموزان به ورزش و فعالیت بدنی در مدارس شناسایی شد. به طور کلی یافته ها بیانگر ضرورت طراحی نظام جامع استعدادیابی در ورزش مدارس، جبران کمبود امکانات اجرایی و آموزشی، توجه رسانه های جمعی به ورزش مدارس، وجود قوانین هم راستا با برنامه های آموزشی و توجه به نقش تعیین کنندهی مدیران در فعالیت دانش آموزان در مدرسه بود.

واژگان کلیدی

الگوی ذهنی، فعالیت بدنی، دانش آموزان، روش شناسایی کیو.

*Corresponding Author: Mohammad keshtidar

E-mail: mohammad_kash2002@yahoo.ca

* نویسنده مسئول: محمد کشتی دار

مقدمه

تربیت بدنی، فرایندی آموزشی است که در آن از فعالیت جسمانی به عنوان راهی برای کمک به دانش آموزان به منظور کسب مهارت، آمادگی، دانش و نگرش مثبت در راستای رشد مطلوب، کسب سلامت عمومی و به حداکثر رساندن فرصت‌ها برای اجرای فعالیت‌های بدنی استفاده می‌شود. بی‌شک یکی از مهم‌ترین اهداف برگزاری درس ورزش و تربیت بدنی در مدارس ایجاد بستری مناسب برای حضور حداکثری دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی و بدنی به منظور تقویت قوای جسمانی و روحی است (کشاوری و انصاری، ۱۳۹۴).

بخش اعظم اهداف تعلیم و تربیت از طریق شرکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های ورزشی و حرکتی قابل تحقق است؛ از این رو به عنوان یکی از دروس اصلی در بسیاری از کشورها قلمداد شده و مرتباً برنامه‌های درسی آن مورد بازنگری و اصلاح قرار می‌گیرد (رضوی و همکاران، ۱۳۹۳). از سویی پیشرفت تکنولوژی و تأثیرات آن بر زندگی انسان بشر را با فقر حرکتی روبرو ساخته که با عوارضی همچون چاقی، ضعف عضلانی، بیماری‌های تنفسی، گردش خون و مشکلات روانی همراه است (معتدین و همکاران، ۱۳۸۸). در این میان ورزش به عنوان عامل مناسبی برای مبارزه با فقر حرکتی و عوارض جسمانی و روانی ناشی از آن شناخته می‌شود؛ به عنوان مثال بخشایش (۱۳۸۸) در پژوهش خود تأکید می‌کند که توسعه ورزش در میان جامعه به طرق مختلفی می‌تواند روی عوامل اجتماعی آن جامعه اثرات مثبتی بگذارد و تغییراتی در رفتار اجتماعی فرد در مقابل جامعه برقرار کند. بروز شخصیت اجتماعی فرد، احترام به قانون، قضاوت اجتماعی، بروز حس مسئولیت‌پذیری از جمله این تغییرات محسوب می‌شوند. کشتی‌دار و همکاران (۱۳۹۲) و مونوز و سانچز^۱ (۲۰۱۷) نیز اشاره می‌کنند فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی تأثیر مثبتی در بهزیستی ذهنی و استرس تحصیلی دانش‌آموزان مقطع راهنمایی دارد.

از آنجا که دانش‌آموزان قشر بزرگی از جامعه را تشکیل داده و تأثیر به‌سزایی در آینده چرخه‌های اصلی کشور مانند صنعت، اقتصاد، فرهنگ، علم و... دارند، به همین منظور توجه به سلامت عمومی ایشان امری بسیار مهم و ضروری می‌نماید اما با وجود تمامی فوایدی که برای ورزش ذکر می‌گردد، امروزه

کشور شاهد بی‌علاقگی روز افزون دانش‌آموزان به امر ورزش در مدارس می‌باشد. در همین رابطه مرزبان پناه (۱۳۹۰) عواملی از قبیل: توان جسمانی فرد، ناتوانی در یادگیری مهارت‌های ورزشی، محدودیت‌های جسمانی، ترس از آسیب و ترس از شکست و تمسخر را از دلایل کاهش توجه و علاقه دانش‌آموزان به تربیت بدنی معرفی می‌کند. همچنین هژبری و همکاران (۱۳۹۲)، در تحقیق خود، عدم درک صحیح والدین از فواید درس تربیت بدنی و کم‌اهمیت تلقی کردن آن نسبت به سایر دروس مدرسه را از عوامل موثر بر کاهش گرایش دانش‌آموز به ورزش در مدارس می‌دانند. این نگرش نامطلوب محدود به والدین ایرانی نمی‌باشد. علاوه بر نگرش والدین، شرکت ایشان در فعالیتهای جسمانی منظم علاوه بر منافع بی‌شماری که برای خود آنها دارد، باعث می‌شود که کودکان نیز به اهمیت چنین فعالیت‌هایی پی برده و به شرکت در این فعالیتها ترغیب شوند که تحقیقات اریکسون^۲ (۲۰۰۸) و زیگموند^۳ (۲۰۰۸) مؤید این گفته می‌باشند. دیگر محققین نیز عوامل متعددی چون کمبود نیروی متخصص، فضا، امکانات، تجهیزات، درک دانش‌آموزان، جایگاه درس تربیت بدنی در میان سایر دروس و نگرش دانش‌آموزان، والدین و مسئولان نسبت به درس تربیت بدنی را عامل عدم رغبت و بی‌انگیزگی دانش‌آموزان به امر ورزش مدارس می‌دانند (رضوی و همکاران، ۱۳۹۳). اگرچه جاگو^۴ (۲۰۱۰) رابطه‌ای بین فعالیتهای جسمانی والدین و فرزندان مشاهده نکرد، اما الگوپذیری فرزندان از والدین سبب میشود که والدین به نقش مهم خود در تشویق و هدایت فرزندان به انجام فعالیتهای جسمانی آگاه باشند و حمایت خود را از فعالیت آنها در ساعت تربیت بدنی و کاهش فعالیت‌های کم‌تحرك فرزندان افزایش دهند.

بندیکت^۵ (۲۰۱۰) نیز در تحقیق خود علت پایین بودن ادراک دانش‌آموزان و محبوبیت درس تربیت بدنی در مدارس را به ترتیب مهم‌تر جلوه دادن دروس دیگر در مدرسه، عدم محبوبیت درس تربیت بدنی در میان دبیران و والدین و در نهایت فرهنگ نادرست حاکم بر مدارس عنوان کرد. هاردمن و مارشال^۶ (۲۰۰۰) و نوریس^۷ و همکاران (۲۰۱۷) عدم ارزشیابی رسمی را از جمله عواملی می‌دانند که در ایجاد فاصله بین وضعیت تعیین شده و وضعیت اجرا شده درس تربیت بدنی در مدارس کشورهای جهان

2. Eriksson

3. Sigmund

4. jago

5. Benedict

6. Hardman & marshal

7. Norris

1. Muñoz & Sanchez

خصوص کاهش گرایش دانش‌آموزان به فعالیت بدنی در مدرسه با استفاده از روش شناسی کیو انجام گرفت. این پژوهش بر اساس هدف، از نوع کاربردی، به لحاظ ماهیت توصیفی-اکتشافی و به دلیل کاربرد روش شناسی کیو، از نوع پژوهش‌های آمیخته (کمی-کیفی) می‌باشد. روش شناسی کیو، روشی شامل به کارگیری همزمان روش‌های کمی و کیفی است؛ بنابراین، نتایج بررسی و تحلیل اطلاعات به دست آمده در این پژوهش دربرگیرنده‌ی استخراج عوامل اصلی مورد اشاره در مطالعات پیشین و همراستایی این بررسی‌ها به علاوه انجام مصاحبه کیو برای استخراج دیدگاه‌ها و تفکرات صاحب‌نظران است. همچنین از بعد کمی، از روش‌های آماری برای دسته‌بندی افراد مانند تحلیل عاملی کیو و تحلیل مؤلفه‌های اصلی استفاده می‌شود و از آنجا که هدف اصلی این روش، آشکار ساختن الگوهای مختلف ذهنی است نه شمارش تعداد افرادی که تفکرات مختلفی دارند، به روش پژوهش کیفی نیز نزدیک است (هرندی، ۱۳۸۷).

گام‌های اجرایی پژوهش

پس از عنوان و حوزه پژوهش گام‌های اجرایی پژوهش به ترتیب در جدول شماره ۱ خلاصه شده است:

جدول ۱. مراحل اجرایی پژوهش

شماره	گام‌های اجرایی
۱	مراجعه به ادبیات موضوع، جستجو و انتخاب مقالات مناسب، جمع‌آوری فضای گفتمان و استخراج عوامل اصلی و آسیب‌ها
۲	مصاحبه و نظرسنجی از خبرگان
۳	ارزیابی و جمع‌بندی فضای گفتمان
۴	انتخاب عبارت‌های نهایی
۵	ایجاد دسته کیو
۶	انتخاب مشارکت‌کنندگان
۷	مرتب‌سازی نمونه‌های کیو در نمودار کیو
۸	تحلیل عاملی کیو

شرح مراحل روش شناسی کیو

در گام اول باید فضای گفتمان پژوهش جمع‌آوری شود یعنی مجموعه‌ای از مطالب متنوع و گوناگون مرتبط با موضوع پژوهش که در میان اهالی گفتمان مطرح است و از ترکیب منابع شامل مصاحبه‌های ساختاریافته، مناظره‌ها، مقاله‌های علمی،

تأثیرگذار است. تحقیقات شجیع و همکاران (۱۳۹۵) نیز نشان دهنده جایگاه متوسط درس ورزش در میان دیگر دروس در مدرسه و همین‌طور حاکی از نامطلوب بودن ادراک والدین نسبت به جایگاه درس تربیت بدنی است. در این میان از نقش رسانه‌های جمعی در توسعه ورزش نباید غافل شد. خالدیان و همکاران (۱۳۹۲) و هم چنین لی^۸ و همکاران (۲۰۱۶) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که رسانه‌های جمعی به مثابه بزرگراه‌های اطلاعاتی و پل ارتباطی تأثیرگذار بر افکار عمومی نقش مهمی در فرایند اطلاع‌رسانی، گفتمان‌سازی، آموزش، مشارکت اجتماعی و فرهنگ‌سازی ورزشی در جامعه و اعتلای ورزش کشور و توسعه و فراگیر نمودن آن برعهده دارند.

باتوجه به آنچه گفته شد، دلایل متعدد و متنوعی نسبت به عدم گرایش دانش‌آموزان به ورزش در مدارس وجود دارد و از آنجایی که تربیت بدنی و ورزش، یکی از قوی‌ترین نهادهای تأثیرگذار در فرهنگ ملت‌ها محسوب می‌شود، می‌توان با گسترش فعالیت‌های تربیت بدنی و ورزش در مدارس، سطح توانایی‌های جسمی، روحی و قوای عقلانی دانش‌آموزان را افزایش و تنش‌های روانی و ناراحتی‌های جسمانی را کاهش داد. از این رو در این پژوهش در پی آن هستیم که به تعیین الگوی ذهنی خبرگان در خصوص کاهش گرایش دانش‌آموزان به ورزش و فعالیت بدنی در مدارس با استفاده از تکنیک روش شناسی کیو بپردازیم و در نهایت پس از اولویت‌بندی این موارد، پیشنهادهای کاربردی جهت افزایش توجه دانش‌آموزان به ورزش ارائه دهیم. بدون شک آسیب شناسی کاهش گرایش دانش‌آموزان در درس تربیت بدنی در مدارس موجب شناسایی عوامل مهم تأثیرگذار در این زمینه خواهد شد که اگر مدرسه و آموزش و پرورش بتوانند در پی حل این مسائل برآیند، موجب سلامت جسمانی و روانی دانش‌آموزان که خود متضمن سلامت جامعه فردای کشور است، خواهند شد که به طور کلی هدف از انجام این پژوهش شناسایی الگوی خبرگان در خصوص کاهش گرایش دانش‌آموزان به فعالیت بدنی در مدرسه می‌باشد. سوالی که پاسخ به آن می‌تواند عاملی برای رفع بسیاری از مشکلات دانش‌آموزان در جهت گرایش به فعالیت بدنی در مدرسه باشد.

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با هدف شناسایی الگوی ذهنی خبرگان در

در دو مرحله توسط چند تن از خبرگان مدیریت ورزشی، انجام تغییرهای لازم بر ای روایی عبارت‌ها مانند حذف عبارت‌های مشابه و تکراری یا رفع ابهام آنها، تعداد ۵۰ عبارت به عنوان عبارت‌های نهایی نمونه‌ی کیو در پژوهش حاضر انتخاب شدند که در جدول شماره ۲ این عبارات مشخص شده‌اند. کد هر کدام از این عبارت‌های نمونه‌ی کیو در کارتهای کیو که محاسبه‌ها و تحلیل‌های بعدی براساس این کدها انجام می‌شود، در این جدول آمده است.

پژوهشی، فصل‌هایی از کتاب‌ها، نظرهای سازنده و پایدار و متنوع، یادداشت‌ها و نظایر آن است. این مجموعه پس از گردآوری باید به عبارت‌های کوتاه و منقطع تبدیل شود تا بتوان نمونه‌ی کیو را از بین آنها انتخاب کرد؛ بنابراین، از این عبارت‌های مناسب و دلخواه که از مبانی نظری پژوهش یعنی یافته‌ها و نتایج انجام مصاحبه‌ها به دست آمده است، آنهایی که ارتباط زیاد با آسیب‌شناسی عدم‌گرایش دانش‌آموزان به ورزش و فعالیت بدنی داشتند، در جمع ۷۶ عبارت جمع‌آوری شد.

این ۷۶ عبارت مربوط به آسیب‌شناسی کاهش یا عدم‌گرایش دانش‌آموزان به فعالیت بدنی است که پس از بررسی

جدول ۲. نمونه عبارات کیو

کد	عبارات نمونه کیو
۱	ثبت نام بیش از ظرفیت کلاس‌های مدرسه
۲	تبیین قوانین دست و پا گیر و محدودیت‌های کاری برای معلم ورزش
۳	کمبود امکانات اجرایی و آموزشی جهت اجرای صحیح برنامه‌های تربیت بدنی
۴	عدم تشکیل و تقویت شورا‌های ورزشی و انجمن‌های ورزشی در مدارس
۵	عدم تناسب فضای ورزشی مناسب با سن، جنس و تعداد دانش‌آموزان
۶	نبود تجهیزات و امکانات رشته ورزشی مورد علاقه دانش‌آموزان
۷	استاندارد نبودن وسایل و تجهیزات ورزشی
۸	زندگی ماشینی خانواده‌ها
۹	بدبینی و نگرش نادرست نسبت به معلم ورزش
۱۰	ترس از عوارض جسمانی ناشی از فعالیتهای بدنی در آینده
۱۱	نهادینه نکردن اینکه ورزش جزئی از زندگی است
۱۲	عدم توجه به خواسته‌ها، ظرفیتهای و استعدادهای هر یک از دانش‌آموزان
۱۳	توجه بیش از اندازه به یک رشته ورزشی در مدارس
۱۴	عدم اطلاع رسانی مشکلات معلمین ورزش و دانش‌آموزان در ساعات درس تربیت بدنی
۱۵	توجه کم رسانه‌ها جهت پرداخت به ورزش مدارس
۱۶	عدم الگوسازی صحیح برای دانش‌آموزان جهت ورزش در مدارس
۱۷	عدم گزینش صحیح معلمین ورزش
۱۸	اولویت نداشتن مسابقات مربوط به ورزش مدارس نزد مسئولین
۱۹	عدم اختصاص بودجه کافی برای توسعه ورزش در مدارس
۲۰	عدم تلاش و پیگیری جهت افزایش ساعت درس تربیت بدنی در هفته
۲۱	نگرش نادرست والدین و دانش‌آموزان به ورزش در مدرسه
۲۲	عدم به کارگیری معلمین کارآمد و زبده در مدارس
۲۳	ندادن آزادی عمل و امکانات به معلمین جهت توسعه ورزش در مدرسه
۲۴	تکراری بودن شیوه‌های آموزش رشته‌های ورزش (تنیس، والیبال و بسکتبال و ...)
۲۵	عدم گرایش معلمین برای فراگیری رشته‌های جدید ورزشی
۲۶	عدم توجه معلم به علایق و سلیقه‌های دانش‌آموزان
۲۷	نبود نظام جامع استعدادیابی در ورزش مدارس
۲۸	نبود برنامه ریزی صحیح و زمان بندی شده در آموزش به دانش‌آموزان
۲۹	عدم رعایت اصول ایمنی در هنگام آموزش رشته‌های ورزشی
۳۰	کم کاری در اطلاع رسانی ورزشی به دانش‌آموزان از سوی معلمین

کد	عبارات نمونه کیو
۳۱	عدم برخورداری از نشاط کافی و انجام تمرین بیش از توان دانش آموزان
۳۲	عدم برخورداری از اقتدار لازم جهت جلوگیری از اختصاص درس تربیت بدنی به سایر دروس
۳۳	عدم توجه به تفاوت های ویژگیهای ژنتیکی (ژنتیک) دانش آموزان
۳۴	ترس از شکست و تمسخر در دانش آموزان
۳۵	عدم آمادگی های روانی برای فعالیتهای بدنی در دانش آموزان
۳۶	چاقی
۳۷	ترس از صدمه دیدن در دانش آموزان
۳۸	عدم علاقه به ورزش در دانش آموزان
۳۹	اختلال حرکتی در دانش آموزان
۴۰	ضعف عضلانی و اسکلتی در دانش آموزان
۴۱	بیماری آسم، قلبی و ... در دانش آموزان
۴۲	عدم توجه معلمان ورزش به تفاوت میان سن بیولوژیک و سن تقویمی
۴۳	محدودیت‌های جسمانی (معلولیت) در دانش آموزان
۴۴	عدم تدوین برنامه های مستند آموزشی در زمینه ورزش مدارس توسط آموزش و پرورش
۴۵	نداشتن فعالیت بدنی کافی والدین و تبعیت کردن فرزندان از ایشان
۴۶	عدم همکاری بین کادر آموزشی مدارس و والدین جهت توسعه ورزش در مدارس
۴۷	نداشتن برنامه مدون و آینده نگری در جهت توسعه ورزش مدارس
۴۸	سیاست های حاکم بر مدارس که در تضاد با اهمیت درس تربیت بدنی می باشند
۴۹	دغدغه دختران نسبت به عدم تناسب ورزش و حجاب در مدارس
۵۰	برنامه غذایی نامناسب دانش آموزان

۵- که به معنای مخالفت کامل با عبارت مورد نظر است تا +۵ که به معنای موافقت کامل با عبارت کیو مدنظر است، تعبیه شده بود. پس از مرتب سازی که توسط مشارکت کنندگان پژوهش، نحوه امتیاز دهی هر کدام از مشارکت کنندگان، فرم مخصوصی که برای این منظور طراحی شده بود، ثبت گردید. داده‌های مرتب سازی مشارکت کنندگان در نرم افزار SPSS وارد شد تا به کمک تحلیل عاملی کیو ذهنیت های مختلف مشارکت کنندگان شناسایی شود و به کمک آن به سؤال های پژوهش پاسخ داده شود.

روایی و پایایی در روش کیو

روایی صوری نمودار و عبارات کیو توسط ۳ تن از متخصصین مدیریت ورزشی تأیید شد. افزون بر آن، بازخورهایی که پژوهشگر هنگام مرتب سازی کارت ها از مشارکت کنندگان دریافت کرد، نماینگر این بود که عبارتهای مناسبی برای سنجش موضوع پژوهش انتخاب شده است. برای سنجش اعتبار یا پایایی فرم ها و نمودارها نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. آلفای کرونباخ این پژوهش برای تعداد ۲۶ مشارکت کننده 0/83 به دست آمد که بیانگر قابلیت اعتماد بالای عبارت های نمونه کیو و نتایج مرتب سازی آن ها در نمودار کیو است.

هر کدام از عبارت های جدول بالا، با کد مربوط به خود روی یک کارت به نام کارت کیو نوشته شد. مرحله ی بعد، مرتب سازی نمودار کیو توسط مشارکت کنندگان پژوهش بود. به طور معمول، در روش کیو انتخاب بین بیست تا هشتاد نمونه از افراد مورد بررسی برای دستیابی به دیدگاه های مختلف نسبت به یک موضوع کفایت می کند (خوشگو، یانفر، ۱۳۸۶). بنابراین انتخاب مشارکت کنندگان از طریق روش های نمونه گیری احتمالی انجام نمی شود بلکه نمونه‌ی افراد معمولاً به طور هدفمند و با اندازه ای کوچک انتخاب می شود که در پژوهش حاضر از میان دبیران خبره، پیشکسوتان ورزش مدارس، متخصصین مدیریت ورزشی و جامعه شناسان ۲۶ نفر به عنوان مشارکت کنندگان پژوهش انتخاب شدند. این انتخاب به کمک نمونه‌گیری گلوله‌برفی انجام شد. انتخاب مشارکت کنندگان در این پژوهش براساس "ارتباط نزدیک آنها با موضوع پژوهش" و "اهمیت حضور آنها در پژوهش" انجام شد. در مرحله‌ی بعد از مشارکت کنندگان خواسته شد تا براساس دستورالعمل مرتب سازی کیو اقدام به قرار دادن هر کدام از کارتها روی نمودار کیو کنند. برای انجام این پژوهش از نمودار کیو با توزیع شبه نرمال با توزیع اجباری استفاده شده است. این نمودار برای قرار دادن ۵۰ عبارت کیو توسط مشارکت کنندگان از درجه

برای تفسیر و شناسایی عامل‌ها از ماتریس چرخش یافته عامل‌ها استفاده شد. به کمک این ماتریس مشخص می‌شود که کدام یک از مشارکت‌کنندگان باعث ایجاد هر یک از الگوهای ذهنی شده‌اند.

یافته‌های پژوهش

تحلیل آماری (تحلیل عاملی کیو)

در این مرحله از پژوهش، برخلاف مرحله‌ی قبل که از روش کیفی استفاده شد، از رویه‌ی پژوهش‌های کمی برای شناسایی ذهنیت‌های مشابه بین مشارکت‌کنندگان پژوهش استفاده می‌شود. بدین منظور از ابزار آماری تحلیل عاملی کیو استفاده می‌شود. روش تحلیل عاملی، اصلی‌ترین روش آماری برای تحلیل ماتریس داده‌های کیو است. مبنای این روش نیز همبستگی میان "افراد" است؛ از این رو از عبارت "تحلیل عاملی کیو" استفاده می‌شود تا تأکید شود در فرآیند تحلیل عاملی، افراد به جای متغیرها دسته‌بندی می‌شوند. با وجود این، از نظر آماری هیچ اختلافی بین تحلیل عاملی کیو و تحلیل عاملی عادی وجود ندارد. برای انجام تحلیل عاملی از ماتریس همبستگی که روشی مرسوم و معمول است، استفاده شد. عاملها به روش واریماکس که نوعی چرخش متعامد است، چرخش یافتند. گفتمی است اعداد استخراج شده از تحلیل عاملی کیو به روش مؤلفه‌های اصلی هستند.

جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که با توجه به دیدگاه افراد، جمعا ۱۱ عامل شناسایی شده است که این ۱۱ عامل چیزی حدود ۷۸/۱۹۰ درصد از واریانس کل را تبیین و پوشش می‌دهند

جدول ۳. آماره‌های مربوط به تحلیل عاملی کیو

مجموع چرخشی مجذور بارها	درصد از واریانس	مجموع استخراج مجذور بارها		درصد تجمعی
		کل	درصد	
۱۱,۸۶۳	۱۱,۸۶۳	۵,۹۳۱	۱۱,۸۶۳	۱
۲۲,۳۷۴	۱۰,۵۱۱	۵,۲۵۵	۲۲,۳۷۴	۲
۳۲,۱۴۸	۹,۷۷۴	۴,۸۸۷	۳۲,۱۴۸	۳
۴۰,۵۹۸	۸,۴۵۰	۴,۲۲۵	۴۰,۵۹۸	۴
۴۷,۶۱۳	۷,۰۱۶	۳,۵۰۸	۴۷,۶۱۳	۵
۵۴,۳۶۵	۶,۷۵۲	۳,۳۷۶	۵۴,۳۶۵	۶
۶۰,۵۳۲	۶,۱۶۷	۳,۰۸۴	۶۰,۵۳۲	۷
۶۵,۸۱۴	۵,۲۸۲	۲,۶۴۱	۶۵,۸۱۴	۸
۷۰,۶۳۸	۴,۸۲۴	۲,۴۱۲	۷۰,۶۳۸	۹
۷۴,۵۹۷	۳,۹۵۹	۱,۹۸۰	۷۴,۵۹۷	۱۰
۷۸,۱۹۰	۳,۵۹۲	۱,۷۹۶	۷۸,۱۹۰	۱۱

جدول ۴. الگوهای ذهنی مشارکت‌کنندگان

الگوهای ذهنی	مشارکت‌کنندگان
الگوی ذهنی ۱	Q27 نبود نظام جامع استعدادیابی در ورزش مدارس
	Q28 نبود برنامه ریزی صحیح و زمان بندی شده در آموزش به دانش آموزان
	Q47 نداشتن برنامه مدون در جهت توسعه ورزش مدارس
الگوی ذهنی ۲	Q5 عدم تناسب فضای ورزشی با سن، جنس و تعداد دانش آموزان در مدرسه
	Q3 کمبود امکانات اجرایی و آموزشی جهت اجرای صحیح برنامه های تربیت بدنی
	Q6 نبود تجهیزات و امکانات رشته ورزشی مورد علاقه دانش آموزان
الگوی ذهنی ۳	Q38 عدم علاقه به ورزش در دانش آموزان
	Q39 اختلال حرکتی در دانش آموزان
	Q40 ضعف عضلانی و اسکلتی در دانش آموزان
الگوی ذهنی ۴	Q41 بیماریهای اسم و ناراحتی های قلبی در دانش آموزان
	Q11 نهادینه نکردن اینک ورزش جزئی از زندگی است
	Q21 نگرش نادرست والدین
الگوی ذهنی ۵	Q45 نداشتن فعالیت بدنی والدین
	Q20 میزان ساعت درس تربیت بدنی در هفته
	Q12 عدم توجه به خواسته ها، ظرفیتها و استعدادها دانش آموزان
الگوی ذهنی ۶	Q24 تکراری بودن شیوه های آموزش رشته های ورزشی (تنیس، والیبال، بسکتبال و...)
	Q26 عدم توجه معلم به علایق و سلیقه های دانش آموزان
	Q25 عدم گرایش معلمین برای فراگیری رشته های جدید ورزشی
الگوی ذهنی ۷	Q31 عدم برخورداری از نشاط کافی و انجام تمرین بیش از توان دانش آموزان
	Q16 نبود فرهنگ الگوسازی در ورزش مدارس
	Q2 قوانین دست و پاگیر و محدودیت های کاری برای معلم ورزش

الگوی ذهنی ۹	Q49	دغدغه دختران نسبت به عدم تناسب ورزش و حجاب
الگوی ذهنی ۱۰	Q15	توجه کم رسانه‌ها جهت پرداخت به ورزش مدارس
	Q44	عدم تدوین برنامه‌های مستند آموزشی در زمینه ورزش مدارس توسط آموزش و پرورش
الگوی ذهنی ۱۱	Q48	سیاست‌های متضاد با درس تربیت بدنی حاکم بر مدارس
	Q22	عدم به کارگیری معلمان کارآمد و زبده در مدارس

به عبارت دیگر آن‌ها بر این باورند، اگر برنامه ریزی بلندمدت و صحیحی جهت استفاده از استعدادها بسیار و نهفته در جامعه دانش‌آموزی جهت استفاده از این استعدادها همراه با ایجاد امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مورد نیاز جهت کشف و توسعه این استعدادها به وجود نیاید شاهد گرایش گسترده دانش‌آموزان به امر تربیت بدنی نخواهیم بود و روز به روز کاهش چشم‌گیر فعالیتهای بدنی و به طبع باید شاهد مشکلات عمده‌ای در سلامت و تناسب اندام دانش‌آموزان باشیم.

الگوی ذهنی ۲: آگاهان به امکانات و زیرساخت‌ها

بر اساس ذهنیت و دیدگاه مشارکت‌کنندگان در این الگوی ذهنی عدم تناسب فضای ورزشی مناسب با سن، جنس و تعداد دانش‌آموزان، کمبود امکانات اجرایی و آموزشی جهت اجرای صحیح برنامه‌های تربیت بدنی و نبود تجهیزات و امکانات رشته ورزشی مورد علاقه دانش‌آموزان از دلایل عدم گرایش دانش‌آموزان به تربیت بدنی به حساب می‌آیند. به عبارت دیگر آن‌ها بر این باورند، نزدیک شدن به استانداردهای سخت‌افزاری در مدارس، افزایش استقبال از ورزش را به همراه دارد. از دیدگاه این افراد، عدم توجه به احداث فضاهای ورزشی متناسب با جنسیت و سن دانش‌آموز، عدم توجه به نیازهای بدنی و سنی دانش‌آموزان و نیز علاقه ایشان و دیگر مواردی از این دست است که دانش‌آموزان را از فعالیت ورزشی در مدرسه باز می‌دارد. در عصر دیجیتال و در این دهکده کوچک جهانی که هر اتفاقی در آن قابل تشخیص و ردیابی است، بنا به مقایسه خواسته‌های خود با استانداردها، افراد دیگر به آسانی گذشته ارضاء نمی‌شوند که این یکی از موارد مهمی است که مسئولین آموزش کشور از آن اطلاع کافی ندارند. صرف افتتاح مدارس با حجم و گنجایش بالا بدون تحقیقات اولیه و عدم توجه به مسائل مهمی چون فضای ورزشی در احداث اماکن آموزشی، دردی از آموزش تربیت بدنی و عدم علاقه دانش‌آموزان به ورزش دوا نخواهد کرد.

الگوی ذهنی ۳: دانش‌آموز کم‌توان

بنا به نظر این گروه از افراد، این مشکلات مربوط به دانش

همان‌گونه که اشاره شد، بر اساس جدول کل واریانس‌های تبیین شده در جدول شماره ۳ آسیب‌های شناسایی شده را می‌توان بر اساس اهمیت الگوهای ذهنی بیان نمود. به این صورت که موانع شناسایی شده در الگوی ذهنی شماره ۱، اهمیت بیشتری از دیگر الگوهای ذهنی دارد زیرا ۱۳/۰۸ درصد از واریانس کل را تبیین می‌کند. بنابراین، اهمیت آسیب‌های شناسایی شده در الگوهای ذهنی ۱۱ گانه به همان ترتیبی است که در جدول ۳ آمده است. جدول زیر اولویت آسیب‌های شناسایی شده را بر اساس الگوهای ذهنی نشان می‌دهد.

الگوی ذهنی	مهمترین آسیب‌ها بر اساس الگوی ذهنی
۱	برنامه ریزی جامع و استراتژیک
۲	امکانات سخت‌افزاری
۳	موارد مربوط به دانش‌آموزان
۴	نگرش والدین
۵	ساعات درس تربیت بدنی
۶	موارد مربوط به دبیر ورزش
۷	فرهنگ الگوسازی
۸	قوانین دست و پاگیر
۹	حجاب
۱۰	رسانه
۱۱	مدیریت مدارس

به طور کلی بر پایه نتایج؛ ۱۱ الگوی ذهنی متمایز در خصوص کاهش گرایش دانش‌آموزان به ورزش و فعالیت بدنی در مدرسه شناسایی شد. پیشتر مشخص شد که هر یک از ۲۶ مشارکت‌کننده در کدام الگوی ذهنی قرار می‌گیرند.

بحث و تفسیر الگوهای ذهنی

الگوی ذهنی ۱: راهبردهای آموزش

بر اساس دیدگاه مشترک این افراد، نبود نظام جامع استعدادیابی در ورزش مدارس، نبود برنامه ریزی صحیح و زمان بندی شده در آموزش به دانش‌آموزان و در نهایت نداشتن برنامه مدون در جهت توسعه ورزش مدارس از دلایل کاهش گرایش دانش‌آموزان به ورزش و فعالیت بدنی در مدارس به حساب می‌آیند.

یکی از عوامل مهمی که در این الگوی ذهنی به آن اشاره می‌شود عدم تلاش و پیگیری جهت افزایش ساعت تربیت بدنی در هفته است. با هفته ای ۲ ساعت فعالیت بدنی آن هم در مدرسه ای که از نظر امکانات ورزشی حداقل های استاندارد را نیز ندارد و نیز کلاسهای پرجمعیت و شلوغ که موجب کاهش توجه و رسیدگی دبیر تربیت بدنی به تک تک دانش آموزان و توجه و کشف استعدادها و ایشان می‌شود نباید انتظار داشت دانش آموز از انزوای خویش بیرون آید و بخواهد به فعالیت بدنی بپردازد. در این زمینه مجدداً به مسئولیت مهم افرادی که در راس امور برنامه ریزی آموزشی قرار دارند می‌رسیم که باید به ساعات تربیت بدنی توجه ویژه ای مبذول دارند و با افزایش کمیت زمانی این درس گام مهمی در کیفیت بخشی به آموزش تربیت بدنی که خود موجبات افزایش انگیزش و گرایش دانش آموز به ورزش را فراهم می‌آورد بردارند.

الگوی ذهنی ۶: دبیر بی‌علاقه

این افراد یکی از منابع انسانی مهم امر آموزش را هدف قرار داده و ویژگیهای شخصی و شغلی دبیران ورزش را از عوامل عدم گرایش دانش آموزان به ورزش و تربیت بدنی معرفی می‌کنند. عدم توجه دبیر تربیت بدنی به خواسته ها، ظرفیتهای و استعدادهای هریک از دانش آموزان، تکراری بودن شیوه های آموزش رشته های ورزشی، عدم توجه دبیر به علایق و سلیقه های دانش آموزان، عدم گرایش معلمین برای فراگیری رشته های جدید ورزشی، عدم برخورداری از نشاط کافی و انجام تمرین بیش از توان دانش آموزان از عواملی است که رابطه مستقیم به دبیر تربیت بدنی داشته و موجب عدم توجه دانش آموز به ورزش می‌شود. شاید برخی تصور کنند که مشکلات معیشتی که دبیران با آنها درگیرند یا افت وجهه اجتماعی معلمان در جامعه نسبت به دهه های گذشته موجب بی انگیزگی دبیران و عدم توجه ایشان به آموزش شده است. اما باید به این نکته توجه داشت که یک معلم با توجه به تعهداتی که دارد باید موجبات علاقه مندی و انگیزه دانش آموزان به درسش را فراهم آورده و مسائل جانبی نباید تاثیری در امر تدریس وی داشته باشد. از سویی عدم برگزاری کلاسهای دانش افزایی و ضمن خدمت از سوی ادارات و نیز قوانین جدید که مانع ادامه تحصیل فرهنگیان در بیش از مقطع بالاتر از مدرک استخدامی می‌گردد نیز از عوامل مهم سازمانی است که جلوی رشد معلم و به فراخور آن انگیزش و توانایی های وی و سرایت این انگیزه به دانش آموزان را می‌گیرد.

اموزان است که آن ها را از فعالیت در ساعات ورزش باز می‌دارد. عدم علاقه به ورزش در دانش آموزان می‌تواند مهمترین عامل در این زمینه نامبرده شود. عامل دیگر مهم در این الگوی ذهنی اختلال حرکتی در دانش آموزان است که بر پایه این الگوی ذهنی، از آنجا که دانش آموزان کم توان جسمی با مشکلات ریز و درشت در زندگی خود دست و پنجه نرم می‌کنند، دیگر رغبتی جهت حضور در ساعات ورزشی که کمترین میزان خدمات را به آن ها عرضه می‌کند نیز نخواهند داشت. ضعف عضلانی و اسکلتی در دانش آموزان از یک سو و بیماریهایی چون آسم، مشکلات قلبی و... در دانش آموزان از دیگر عواملی هستند که موجب کاهش گرایش دانش آموزان به فعالیت بدنی می‌شوند. بی شک تعادل میان وضعیت و شرایط جسمانی این افراد با نوع و کیفیت خدمات ارائه شده، بر افزایش استقبال دانش آموزان دارای شرایط خاص در ساعات تربیت بدنی تاثیری مثبت خواهد داشت.

الگوی ذهنی ۴: والدین ساکن

بر اساس ذهنیت این دسته از خبرگان، نگرش و دیدگاه و حتی گاه نگرانی و حساسیت های بی مورد برخی از والدین موجب کاهش فعالیت دانش آموزان در ساعات ورزش است. یکی از مواردی که متأسفانه در جامعه ما رواج یافته و موجب فاصله گرفتن جامعه از ورزش است، این موضوع که والدین در زندگی روزمره خود ساعات خاصی را به ورزش اختصاص نمی‌دهند خود موجب تاثیر ناخودآگاه بر دیدگاه و انگیزه دانش آموز در مورد ورزش گذاشته و ذهن او را از اهمیت فعالیت بدنی دور می‌کند. عامل دیگری که این دسته از آگاهان امر ورزش مدارس به آن اشاره دارند نگرش نادرست والدین و دانش آموزان به ورزش در مدرسه می‌باشد، که متأسفانه کم اهمیت شمردن درس تربیت بدنی و قرار ندادن آن در میان دروس ارزشمند و مهم که خود زایده نگرش نادرست این افراد به تربیت بدنی است از عوامل مهم عدم رغبت دانش آموز به ورزش است. همچنین نداشتن فعالیت بدنی کافی والدین و تبعیت کردن فرزندان از ایشان عامل دیگری است که بدان اشاره شده است. بر اساس سخن بزرگان رفتار فرزندان در جامعه بازتاب مستقیمی از رفتار والدین ایشان است، پس تا زمانی که والدین خود به صورت مستقیم و در دیدرس دانش آموزان به فعالیت ورزشی منظم نپردازند نباید انتظار علاقه مندی دانش آموز به ورزش را داشت.

الگوی ذهنی ۵: وقت طلاست

انجام نگیرد نباید انتظار داشت دختران ما به ورزش به دید مثبت بنگرند و به این موضوع علاقه نشان دهند.

الگوی ذهنی ۱۰: رسانه بی دغدغه

این گروه از افراد، تاثیر غیر قابل چشم‌پوشی رسانه‌های ورزشی را بر کاهش علاقه دانش‌آموزان به ورزش مدارس یادآوری می‌کنند. بر اساس این الگوی ذهنی توجه کم رسانه‌ها جهت پرداخت به ورزش مدارس و نیز عدم تدوین برنامه‌های مستند آموزشی در زمینه ورزش مدارس توسط آموزش و پرورش در بی‌علاقگی دانش‌آموزان به درس تربیت بدنی تاثیر مثبت دارد. انواع رسانه‌های دیداری، شنیداری مثل تلویزیون و رادیو و انواع رسانه‌های چاپی مثل روزنامه و مجلات و همچنین رسانه‌های دیجیتالی و اینترنتی نیز می‌توانند به نحوی نقش و تاثیر خود را بر افزایش علاقه دانش‌آموزان به امر ورزش بگذارند. بی‌شک پرداخت بیش از حد به حواشی به جای متن، عدم تخصص‌گرایی در نقد و بررسی مسائل مربوط به ورزش مدارس، فراموشی در زمینه آموزش و ارتقای سطح فرهنگی خانواده‌ها، عدم طرح ریزی و اجرای تبلیغات ترویجی مناسب جهت جذب خانواده‌ها به ورزش و مواردی از این دست جزو آسیب‌هایی است که از طرف رسانه‌های ورزشی بر پیکره ورزش مدارس وارد می‌آید.

الگوی ذهنی ۱۱: مدیریت ناآگاه

آگاهان امر ورزش مدارس به سیاست‌های حاکم بر مدارس که در تضاد با اهمیت درس تربیت بدنی می‌باشند و نیز عدم به‌کارگیری معلمان کارآمد و زبده در مدارس که از وظایف مدیریت مدارس می‌باشد به عنوان دیگر عوامل کاهش علاقه مندی و گرایش دانش‌آموزان به ورزش و تربیت بدنی در مدارس اشاره دارند. توجه بیش از حد مدیر مدرسه به امر آموزش دروس تئوری و عدم توجه به دروس عملی و نیز گرایش مدیران به بالا بردن آمار قبولی و نمودارهای تحصیلی در پایان سال موجب شده تا این افراد به جای توجه به کیفیت یادگیری و سلامت جسمی دانش‌آموزان به دنبال جذب معلمینی با گرایش آموزش تئوریک باشند و گاهی حتی شاهد این موضوع می‌باشیم که از ساعت درس تربیت بدنی برای آموزش دروسی چون ریاضی و علوم استفاده می‌شود. تخصص‌ناداشتن برخی دبیران در رشته مربوطه نیز از عوامل تاثیر گذاری است که توجه مدیر مدرسه هنگام جذب افراد را می‌طلبد. بدون وجود مدیر با نگرش مطلوب به درس تربیت بدنی نمی‌توان شاهد ارتقای

الگوی ذهنی ۷: منتقدان فرهنگ مدارس

از عوامل دیگری که موجب کاهش چشمگیر فعالیت دانش‌آموزان در ساعات تربیت بدنی می‌باشد، نبود فرهنگ الگوسازی در ورزش مدارس است. الگوسازی مخصوصاً برای دانش‌آموزانی که در سنین رشد و بلوغ به دنبال الگوبرداری از رفتار و اعمال دیگران هستند امر مهم و خطیری است. نبود الگوی مناسب و پذیرفتنی و در دسترس برای ایشان به منزله عدم تربیت صحیح و الگوبرداری نامناسب دانش‌آموزان در جامعه است. شایسته است با ایجاد فرهنگ الگوسازی مناسب در مدارس برای دانش‌آموزان راه‌برای رشد و اعتلای فکری و جسمی آنها هموار سازیم.

الگوی ذهنی ۸: مبارزان با قوانین دست و پا گیر

وجود قوانین دست و پا گیر که خود کاهش کارایی و بازده دبیر درس تربیت بدنی را موجب می‌شود عاملی است که این دسته از آگاهان بدان اشاره دارند. اغلب قوانین آموزشی جهت بهتر شدن روند کاری و پیشبرد اهداف آموزشی وضع می‌شوند اما گاهی برخی قوانین با وجود اینکه به ظاهر موجب بهبود وضعیت و افزایش کاری می‌گردند اما کاری بجز اتلاف وقت دبیر و کاهش زمان رسیدگی به دانش‌آموزان را در بر ندارند. تا زمانی که قوانین به محک آزمایش گذاشته نشده و کارایی آن به اثبات نرسیده است نباید به کارمندان ابلاغ گردند. زیرا نه تنها گرهی از مشکلات باز نمی‌کنند که خود مشکلی بر مشکلاتی چون کمبود وقت و تعداد زیاد دانش‌آموزان افزوده و نتیجه عکس خواهند داشت.

الگوی ذهنی ۹: حجاب اجباری، ارزش یا دغدغه؟

دغدغه دختران نسبت به عدم تناسب ورزش و حجاب عامل مهمی است که نه تنها در مدارس که در سطح جامعه و حتی میادین ورزش بین‌المللی نیز بانوان ما با آن مواجه‌اند. اینکه حجاب یکی از ارزشهای والای اسلامی است که موجب تکریم مقام و شخصیت زن در جامعه می‌گردد بر کسی پوشیده نیست. اما اگر این ارزش بخواهد به صورت یک تابو درآید که موجب کاهش گرایش دانش‌آموزان دختر به ورزش شود تبدیل به مشکلی اساسی می‌گردد. از آنجایی که دختران دانش‌آموز مادران و تربیت‌کنندگان نسل فردای جامعه‌اند نیاز به توجه و علاقه مند کردن ایشان به ورزش بیش از سایر اقشار حس می‌گردد. تا زمانی که با برنامه ریزی صحیح و طراحی لباس‌های ورزشی مناسب که مغایرتی با ارزش حجاب نداشته باشد و نیز موجب دست و پاگیری دانش‌آموز در فعالیتهای بدنی نشود

درس تربیت بدنی و علاقه مندی دانش آموزان به این درس بود.

بحث و نتیجه گیری

بر مبنای آنچه که گفته شد، موانع اصلی در کاهش فعالیت دانش آموزان بر اساس الگوهای ذهنی ۱۱ گانه اولویت بندی شد. در ادامه این الگوهای ذهنی به بحث و تفسیر گذاشته شد. در این بخش محقق به دنبال پاسخ به این سوال است که راهکارهای برون رفت از آسیب های شناسایی شده در این حیطه چه می باشند؛

طراحی نظام جامع استعدادیابی در ورزش مدارس امر مهمی است که باید بدان پرداخته شود. صرف داشتن برنامه های مقطعی و کوتاه مدت و سالانه دردی را از ورزش مدارس دوا نخواهد کرد. بی شک رعایت این مهم در سیستم آموزشی کشور، افزایش علاقه مندی و مشارکت دانش آموزان به ورزش را به دنبال خواهد داشت. این یافته با نتایج عیدی و یوسفی (۱۳۹۵) همخوانی دارد. عدم تناسب فضای ورزشی مناسب با سن، جنس و تعداد دانش آموزان، کمبود امکانات اجرایی و آموزشی جهت اجرای صحیح برنامه های تربیت بدنی و نبود تجهیزات و امکانات رشته ورزشی مورد علاقه دانش آموزان بر گرایش ایشان به تربیت بدنی تاثیر منفی خواهد گذاشت. بنابراین افزایش نرخ فضاهای ورزشی مدارس و تناسب این فضاها با سن و جنسیت دانش آموزان و رسیدن به استانداردهای بین المللی در این زمینه از عوامل مهمی است که بر گرایش دانش آموزان موثر خواهند بود، نتایج تحقیقات رضوی و همکاران (۱۳۹۲) نیز موید اهمیت امکانات در اثربخشی آموزش ورزش مدارس است. توجه به دانش آموزان کم توان و دارای مشکلات جسمی و بیماری های خاص یکی دیگر از مواردی است که باید به آن توجه بیشتری داشت. بهره مندی مطلوب از فعالیت ورزشی موجب سلامتی جسم و روح، و بهبود روابط اجتماعی این دست از افراد می شود. این گفته با نتایج کیانی و همکاران (۱۳۹۱) نیز همخوانی دارد. از دیگر پیشنهادات کاربردی جهت افزایش حضور دانش آموزان در ورزش مدارس می توان به تشویق والدین به انجام فعالیتهای ورزشی اشاره کرد پیش بینی و طراحی برنامه هایی جهت فعالیت ورزشی والدین همراه با فرزندانشان در گرایش هرچه بیشتر دانش آموز به ورزش تاثیر مثبت خواهد داشت. این یافته با نتایج شفیعی و همکاران (۱۳۹۵) و ناصر

اللهی (۲۰۰۸) همسو می باشد. تلاش و پیگیری جهت افزایش ساعت درس تربیت بدنی از موضوعات مهمی است که باید لحاظ شود. افزایش و توجه ویژه به ساعات تربیت بدنی در مدارس و بازتاب آن در سیاست گذاری های آموزش و پرورش از مواردی است که باید بدان توجه نمود. گفتنی است این یافته با نتایج احمدآبادی و زاده محمدی (۱۳۹۱) همخوانی دارد.

کیفیت و یا عدم کیفیت تربیت بدنی در مدارس، رابطه مستقیمی با دبیر مربوطه دارد. توجه دبیر تربیت بدنی به خواسته ها، ظرفیتهای و استعدادهای هریک از دانش آموزان، تکراری نبودن شیوه های آموزش رشته های ورزشی (تنیس، والیبال، بسکتبال و...)، توجه معلم به علایق و سلیقه های دانش آموزان، گرایش معلمین برای فراگیری رشته های جدید ورزشی، برخورداری از نشاط کافی و عدم انجام تمرین بیش از توان دانش آموزان، از عواملی است که دبیران تربیت بدنی باید بدان توجه نشان دهند. این یافته با نتایج رضوی و همکاران (۱۳۹۳) همخوانی دارد.

لازم به ذکر است که توجه رسانه های جمعی به ورزش مدارس و فرهنگ سازی این رسانه ها در خانواده ها بیش از پیش ضروری به می رسد. کمک به ایجاد فرهنگ ورزش و سلامت در جامعه توسر رسانه های دیداری، نوشتاری و شنیداری در جامعه می تواند در آینده بر کیفیت ورزش دانش آموزی کشور تاثیر گذار باشد. خالدیان و همکاران (۱۳۹۲) نیز در پژوهش خود به نقش پررنگ رسانه ها در افزایش علاقه مندی به ورزش اشاره دارند.

وجود قوانین هم راستا با برنامه های آموزشی که موجب کاهش بازده دبیران تربیت بدنی و توجه ایشان به حاشیه ها به جای پرداختن به اصل موضوع نشود نیز از عوامل تاثیر گذار در علاقه مندی دانش آموزان به ورزش است. بازنگری در برخی قوانین و مقررات حاکم بر ورزش مدارس یکی از اموری است که توجه ویژه مسئولین مربوطه را می طلبد. این یافته با نتایج تحقیق احمدی و همکاران (۱۳۹۳) هم سو می باشد.

مدیران در هر مدرسه نقش تعیین کننده ای در جذب و گرایش هرچه بیشتر دانش آموزان به ورزش دارند. همکاری مدیر با دبیر تربیت بدنی و اهمیت وی به این درس و نیز انتخاب دبیران شایسته و متخصص برای درس تربیت بدنی اهمیت ویژه ای در جذب دانش آموزان به ورزش در مدارس خواهد داشت. در این راستا راسخی (۱۳۸۶) نشان داد بین نقش مدیران (سبک رهبری، تصمیم گیری، هماهنگی، قدرت، هدایت و رهبری، برنامه ریزی، سازماندهی، نظارت و کنترل، اطلاعات علمی و عملی) و توسعه و تعمیم ورزش در مدارس ابتدایی،

با توجه به اینکه آزمون و همکاران (۱۳۹۱) به این نتیجه رسیدند که دانش آموزان دختر و پسر درک یکسانی از شایستگی های خود در ورزش دارند می توان نتیجه گرفت حل معضل حجاب در مدارس نقش بسزایی در افزایش رغبت و رشد و بالندگی جسمانی و قهرمانی دختران دانش آموز ایفا خواهد کرد.

راهنمایی و متوسطه، همبستگی معنی‌دار و مثبتی وجود دارد. امامستله حجاب اجباری در مدارس یکی از مهمترین مسائلی است دانش آموزان دختر با آن روبرو هستند و موجب کاهش علاقه ایشان به فعالیت ورزشی در مدارس و جامعه می شود. برنامه ریزی صحیح و طراحی لباس های ورزشی مناسب که مغایرتی با ارزش حجاب در جامعه و فرهنگ ایرانی اسلامی نداشته باشد و نیز موجب دست و پاگیری دانش آموز در فعالیت های بدنی نشود می تواند موجبات علاقه روز افزون دختران به تربیت بدنی و ورزش را فراهم آورد. بر این اساس و

REFERENCES

- Abdoli, B. (2007). Psychological Foundations. Social physical education and sport. bamdad Publications, Second Edition. (persian)
- Abdullah Hamed Nasser AL-L, B. A., M.S. (2008). Middle and High School Students' Attitudes toward Physical Education in Saudi Arabia. A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy. University of Arkansas.
- Ahmadabadi Z, ZadehMohammadi A. (2012). The effect of exercise on sexual risk taking among high school students in Tehran. Motor Behavior (Research on Sport Science). 4:45-62. (Persian)
- Ahmadi, S., Mohammadzadeh, H., Hosaini, F.S. (2013). Effect of training aerobic on cognitive function in urmia preschool children. Sixth International Congress of Child and Adolescent Psychiatry. Iran, Tabriz (Persian)
- Antala, B., Dančiková, V. (2008). The opinions of the managers of secondary schools about chosen problems of school physical education. In: Physical Education in Change, Vierumäki: FIEP. 8: 117-126.
- Azmun. J., Mozafari, A., Hadavi, S.F. (2007). Examine the role of school principals in the development and popularization of sport in East Azerbaijan province. Tehran University journal publishing system. 31(31). (persian)
- Bakhshayesh, Z. (2008). The role of physical education in the growth and development of students. Development of physical education. 3: 48-51. (persian)
- Bazargan Harandy, A. (2007). Mixed methodology: A superior approach to management studies. Management Knowledge journal, 81. (persian)
- Benedict, K.L. (2010). Middle school student perception of physical education program. requirement for the degree doctor of education. university of Rochester, 2010.
- Caro, L. M., & Garcia, J. A. M. (2009). Consumer satisfaction with a periodic reoccurring sport event and the moderating effect of motivations. Sport Marketing Quarterly. 16(2): 70-81.
- Darst, P.W & Pangrazi, R.P. (2001). Dynamic Physical Education for Secondary School Students. Pearson Ed, Inc. 4th Edition.
- Eriksson, M. Nordqvist, T. & Rasmussen, F. (2008). Associations between Parents' and 12 year-old Children's Sport and Vigor activity: The Role of Self-Esteem and Athletic Competence. Journal of Physical Activity and Health. 5: 359-373
- Hager, M. A. (2006). Ballpark environmental report highlights traffic and noise. Oakland OKs Ballpark Environmental Study Pub. 176-199
- Hansen, R. (1992). Factors affecting attendance at professional sporting events. Journal of sport management journal of sport management, 3(1):15-32.
- Hardman, K. & Marshall, J. (2000). The physical education in universe schools (Proceedings). selected and translated by Azmon. Publications Office of Research and Development department of physical education, education Ministry.
- Hozhabri, K., Ramezanejad, R., Hemmatinejad, M. (2014). Survey of Physical Education Lesson Preferences Among Secondary School Courses. Biannual journal of sport development and management. 2(3): 73-89. (Persian)
- Jago, R. Fox, R. K. Page, S. A. Brockman, B. & Tompson, L. J. (2010). Parentand child physical activity and sedentary time: Do active

- parents foster active children. *BMC Public Health*. 10(194)
- Kashtidar, M., Behzadnia, B., Imanpour, F. (2013). Compare the role of intramural academic stress and subjective well-being in middle school female students. *Sports Management Studies*. 17:89-104. (Persian)
  - Keshavarz, L., Ansari, S.M.(2015). Regressive analysis of the attitude of managers, teachers and students towards teachers of sports. *Applied Research of Sport Management Vol.4, No.1, Summer 2015*(Persian)
  - Khaledian, M., Mostafaei. F., Samadi, M., Kia, F. (2013). The role of mass media in development of sport. *Communication Management in sport media*. 2: 45 -52. (persian)
  - Khoshgouyanfar, A.R. (2007). Q methodology. Tehtan. Press IRIB Research Center. (persian).
  - Kiani, M., Shirvani, T., Ghanbari, A., Kiani, S. (2013). Positioning physical activity in leisure time of Disabled and Veterans. *Journal of Veteran medicine*. 5(2):26-34. (Persian)
  - Lee, M., Kim, D., Williams, A. S., & Pedersen, P. M. (2016). Investigating the Role of Sports Commentary: An Analysis of Media-Consumption Behavior and Programmatic Quality and Satisfaction. *Journal of Sports Media*. 11(1): 145-167.
  - Marzbanpanah, T. (2011). Why do some students do not like sports? Development of physical education. 38: 13-15. (persian)
  - Motamedin, M., Madadi, B., Askarian, F. (2009). describes the factors of trends or lack of interest to sport in Tabriz citizen's. *Research in Sport Sciences*. 23:75-98. (persian)
  - Muñoz-Bullón, F., Sanchez-Bueno, M. J., & Vos-Saz, A. (2017). The influence of sports participation on academic performance among students in higher education. *Sport Management Review*.
  - Nazari, F., Yousefi, B., Eydi, H. (2015). Comparing and Prioritizing the Quality Assessment in Factors of Sport Talent Development Systems from Stakeholder's Standpoint. *Biannual journal of sport development and management*. 5(1): 19-35. (Persian)
  - Norris, J., van der Mars, H., Kulinna, P., Amrein-Beardsley, A., Kwon, J., & Hodges, M. (2017). Physical Education Teacher Perceptions of Teacher Evaluation. *Physical Educator*. 74(1): 41.
  - Ramezanejad, R., Abdi moghadam, S. (2014). Comparison of Educational Situation of Physical Education Curriculum Based on Point of Views of Middle School Principals, Teachers, Students and Parents. *Journal of teaching physical education*. 3(1): 53-61
  - Ray, J.(2014). Examining spectator attendance: a comparison of major league soccer to other selected professional sports leagues. of the Requirements for the Degree Bachelor of Science.the Faculty of the Recreation, Parks, & Tourism Administration Department California Polytechnic State University. San Luis Obispo.
  - Razavi, S.M.H., Hosseini, S.E., & Soleimani, M. (2013). Aesthetic aspects of consumer trends to sport facilities. A study sports management and motor behavior. *Mazandaran University*, 8(16): 15-33. (Persian)
  - Razavi, S.M.H., Rouhani, Z., ghanbari firouzabadi, A. (2014). Analysis of factors affecting the promotion of physical education in schools. A study sports management and motor behavior. 10(19): 69-80
  - Sang, woo, Bae. (2003). Attitudes, Interests and Sport Spectator Profiling: Variables Affecting Game Attendance in NHL Franchise. unpublished dissertation. the University of British Columbia.
  - Shafie, S., Boroumand, M. R., Hozhabri, K., Selkhi, S. (2016). The Relationship between Some Factors of Socialization with the Growth of Youth Sports Participation. *Interdisciplinary studies in humanities*. 8 (3):113- 126
  - Shajie, K., Farahani, A., Alimardani, M. (2016). Compare the Perceptions of students, parents, teachers and school administrators to the position of physical education in schools. *Journal of sport management*. 8(4):483 -500. (Persian)
  - Sigmund,E. Turonova, K. Sigmundova, D. & Pridalova, M. (2008). The Effect of Parents' Physical Activity and Inactivity on Their Children's Physical Activity and Sitting. *ActaUniv, PalackiOlomuc. Gymn*. 38(4):17-23.
  - Ziemnik, M.A., Lam, E.T.C., Ziegler, S. (2007). Development of the Spectator Motivation Scale to Measure Factors Affecting Attendance at High School Football Games.2007 North American Society for Sport Management Conference (NASSM 2007).